

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 51)

GAZETA "iese în mărare di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgului Nr. 80, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia,
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancați nu se primesc. Manuscrisurile nu se întorc.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIUNEA în Brașov și a Birourile de anunțuri:
In Viena: H. Dukes Nachf., Max. Augenthaler & Emmerich Lasser, Heinrich Schalek, Rudolf Wessely, A. Oppelke Nachf., Anton Oppelke.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, In Hamburg: Maroyli & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o șiră garmond pe o coloană 6 fr. — Publicări mai dese supra taxă și învalabilă.
RECLAME pe pagina a 3-a o șiră 10 cr. sau 30 bani.

Nr. 279.—Anul LXIII.

Brașov, Duminică 17 (30) Decembrie.

1900.

Recensământul populațiunii.

II.
Am arătat în numărul trecut de Duminică al fôiei noastre ce mare însemnătate are și pentru noi Români recensământul său numărarea populațiunii, care se va săvârși în totă monarhia austro-ungară dela 1 până la 10 Ianuarie st. n. 1901.
Astăzi voim să dăm cetitorilor noștri unele deslușiri mai amănunțite, ca să știe cum să procedă pentru-ca să nu greșescă.
Acosta este cu atât mai de lipsă, cu cât, precum suntem informați, de rândul acesta nu s'au împărțit ca acum de cece ani, "instrucțiuni" (indrumări) tipărite și în limba română, nici chiar "comisarilor de numărare". Și știu este, că mai toți dascălii noștri vor fi chemați să funcționeze ca comisari la recensământul viitor. Apoi scim din trecut, și ni se dau acum semne destul de credite despre înfrința organelor administrative de-a ajuta la numărarea populațiunii cu tot felul de apucături intereselor maghiarismului.
Din mai multe ținuturi, unde locuiesc Români și Maghiari amestecați, ni se scrie, că solgăbirăii dau îndrumări comisarilor de numărare, mai ales celor maghiari, ca la rubrica privitoare la limba maternă (mi az anya nyelve), să scrie limba ce vorbesce mai bine respectivul și să învață la școlă ungurescă să scrie limba maghiară, ca aceea, pe care o știe mai bine. Mai jos publicăm cele 15 întrebări mai de competență din carta de numărare, a cărei original este maghiar. Aici se ved la Nr. 8 întrebările cu privire la limbă. Înainte de toate să știe fie-cine, că la răspunsurile ce se scriu pe amintita cartă în rubrica deschisă se poate folosi și limba română și germană. E de datorita fiărilor Români, care știe scrie, ca să se tolănescă și la răspunsuri numai de limba sa maternă. Tot-odată să atrage atențiunea comunelor române la numele comunei să-l scrie româ-

nesce și să nu pună simplu numai stampila comunei, (ceea-ce e permis), fiind că sigilurile comunale sunt toate maghiarizate.
Comisarilor unguresci stând la îndoială cum să scrie la rubrica limbei materne, "român" ori "oláh", au primit îndrumarea, că e tot atâta cum vor scrie. Țeranii români însă, cari nu știu scrie să fiă stătuți a cere să se scrie limba română și nu valahă.
In instrucțiune se țice la punct 10, că, ca limba maternă este a se introduce, conform adevărului, acea limbă, pe care o mărturisesc respectivul ca a sa și pe care o vorbesce mai bine și mai bucuros. Tot Românul va răspunde hotărât, că acesta limbă este limba română.
Dér étă ce se mai adauge la punctul amintit: „Se observă, că, deși limba maternă în cele mai multe casuri este una cu limba, pe care fiă-care și-a însușit-o în anii copilării sale de regulă dela mama sa, acesta totuși nu concade tot-deuna cu limba sa adevărată maternă, fiind-că nu e eschisă puțința ca limba maternă a copilului să fiă alta ca ceea a mamei, îndeosebi, decât copilul în „Kisdedovo“, în școlă, sau în urma unui alt contact și-a însușit o altă limbă, decât aceea a mamei sale“.
De aci se vede, că lucrul e așa ticluit, încât într'un chip ne mai pomenit de sfruntat și nerușinat s'a pregătit calea pentru acei comisari, cari în zelul lor șovinist se vor încerca să scrie pe toți copiii de Români, cari cercetéză „Kisdedo“ vuri și școle unguresci cu limba maternă maghiară.
Nu este însă copil de Român, care să nu-și iubescă mai mult limba sa maternă, deși cercetéză școle unguresci și deci părinții să cêră ca copiii lor să fiă înscriși acolo, unde se cuvine cu limba lor maternă românescă. Copiii sugători și până la etatea, când învață să vorbescă și muți sunt a se înscrie după limba mamei lor.
In genere fruntașii noștri din comune să fiă cu mare băgare de

sémă, ca comisarii de numărare neromâni să nu amăgescă poporul și să nu-l seducă cu apucăturile lor să facă declarațiuni ce sunt contrare stării adevărate, ca să nu se pomenescă Români diu sate întregi pe acolo pe unde vorbesce și unguresce înscriși ca având limba maternă maghiară, adecă ca Maghiari, cum s'a întâmplat în multe locuri și la numărarea de acum de cece ani.
Mai amintim următoarele privitor la numărarea populațiunii: capul familiei său locuitorul său sunt datorii a da răspunsurile pe cărțile de numărare, ér proprietarii de casă, ori locuitorii lor au să răspundă pe fôia de casă.
Fiă-care e dator de a da datele pentru a răspunde la întrebările puse. Cel ce cu intențiune dă date false său neadevărate, său refuză de a da date, e supus unei amende până la o sută corone.
Regula generală este, că se ia ca basă a umplerei cărților de numărare starea lucrurilor din miadă-noapte între 31 Decembrie 1900 și 1 Ianuarie 1901. Numai aceia, cari trăesc în acest timp sunt a se înscrie și a se număra acolo, unde se află de fapt. Cei născuți la 1 Ianuarie său mai târziu nu se socotesc; dér se socotesc cei răposăți după miadă-noapte de 31 Decembrie. Servitorii, cari sunt în serviciu până la 31 Decembrie 1900, ér dela anul nou st. n. trec la noul stăpân, sunt a se înscrie de cătră acesta.
La rubrica religiunii să nu se facă scurtări, ci să se scrie greco-oriental, greco-catolic etc.
Alte esplicări mărunt se găsesc în articolul de mai jos la cele 15 puncte din cartea de numărare. Mai observăm, că la întrebarea despre „starea familiară“ se consideră numai starea legală, adecă căsătoria legitimă și concubinatele sunt privite ca neexistente. Asemenea pôte fi înscriș ca divorțat numai acela, care a fost despărțit prin sentință judecătorească.
La rubrica: „știi să scrii și să

citesci?“ nu e de ajuns a să răspunde cu da său nu, ci trebuie să se scrie: „scrie și cetesce“ ori „citesce numai“, ori „nu știe nici scrie, nici ceti“. Cel ce nu-și pôte scrie, decât numele și nu știe ceti, e socotit ca unul, care nu știe scrie și ceti.
Jubileul Reuniunii femeilor române. Am fost anunțat, că adunarea generală dela 19 Noembrie st. n. a decis a se serba jubileul Reuniunii femeilor române în Brașov, și a ales o comisiune de dame și de bărbați, care să discute cestiunea și să facă propunerile de lipsă.
Comisiunea la rândul ei a ales o subcomisiune, care a venit c'un program de serbare gata. Acesta s'a desbătut în plenul comisiunii și s'a prezentat prin actuarul Reuniunii adunării generale extraordinare a Reuniunii femeilor române, ținută Marța trecută.
Adunarea a decis să se serbeze jubileul la 30 Ianuarie st. v., să se facă în ziua acesta un parastas pentru fondatori și binefăcători și să se înouneze mormintele lor. La 11 ore a. m. să se țină o ședință festivă jubilară, ér sera să fiă balul jubilar al Reuniunii, cu jubileul de 50 de ani al jocului național „Romana“.
Mâine, Duminică, se va întruni, precum ni se comunică, comitetul și comisiunea jubileului, pentru punerea în lucrare a programului stabilit.
Revista politică.
Săptămâna acesta nu s'a petrecut înăuntru vr'un eveniment politic mai de séma. Sărbătorile Crăciunului gregorian au adus o pauză în luptele politice de partid ale adversarilor noștri. Ele însă vor fi reluate cu începutul anului nou și îndată după redeschiderea dietei. Deocamdată toți din toate părțile așteptă cu mare încordare vorbirile de anul nou și răspunsurile, ce se vor da de cătră căpeteniile partidelor din parlament, în deosebi vorbirea ministrului președinte Coloman Szell. Ministrul-președinte va fi salutată de astă-dată de tizaistul Max Falk și se țice, că d-l Szell va vorbi și despre viitoarele alegeri de deputați, cestiunea cea mai însemnată, care preocupă spiritele în țera întregă.
La 5-40 sera, trenul Aradului, te duce, după o schimbare la Simeria, drept la Hațeg a doua di de dimineața. Un târgușor de vre-o 4000 de suflete, cel din urma târg din Ungaria în care limba municipalității a fost limba românescă — până acum câțiva ani — un târg, în care tot comerțul e românesc.
Hațegul e frumos aședat la capătul țării Hațegului, care sémăna și nu sémăna cu țera Bârsei de lângă Brașov. Întreg ținutul e românesc curat, dór căroiumarii prin sate sunt ovrei. Peste populația țerânescă românescă câte-va familii mari unguresci, unele unguresci de fel ca familia Lonyai, altele românesci maghiarizate de curând ca Nopcea, ér altele maghiarizate din vécuri ca Kendeffy, altă dată Căndea, al cărei vechiu oștel de ruine de lângă Riul-de-Mori se chiamă Colțvar și a cărei capela de mult părăsită se vede, că a fost zugrăvită cu sfinți românesci; deoa te urai puțin pe grămeșile de pietre de lângă ziduri și te uști înăuntru al acelei minuni: o biserică românescă, lângă al unei puternice familii unguresci.
Sémăna ținutul Hațegului cu ținutul

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Colinda Sinicórei.

Bun gând și-a gândit
D'ai corinde-mi,
De prând și-a gătit
Ôspeți și-a chemat
Căți că au chemat,
Toți că au venit;
Numai n'a venit
Sfântul Sinicóra,
Toți îl esteptară
Di de-a treia di.
Când dila-și plinea
Etă că-l vedea
Venind cât putea,
C'un căluț albuț.
Albu-i de-asudat
Roșu de 'nfocat.
D'o mamă bătrână
În cale-i eșia
Cu colac de grâu
Cu furcuța'n brâu
Cu cupa 'nchina
Cu gura 'ntreba:
— Unde-ai zăbovit Nicórá?

— Ce mă desfățiți
Că voi bine știți,
Bine ca și mine,
Că eu am telnit
Nouă corăbii
Nouă și-alte nouă
Pline-s de ce's pline,
Pline-s de suflete,
Cari au fost mai drepte;
Eu le-am petrecut
Pe cărarea dréptă
La ușă de raiu,
Raiul luminos
Bun loc de folos;
Care au fost mai strimbe
Ér le-am petrecut
Pe sub mâna stângă
La ușă de iad,
Iadu 'ntunecos
Rêu loc de folos.
(Din comuna Mireș, în Sălăgiu)

O vizită la Sarmiseghetuza.

Nemuritorului Mihail Kogălniceanu datorim una din cele mai frumoșe pagini de prosă românescă, pagina în care ne

spune cu neintrecuta lui căldură, pentru-ce Călugărenii îl mișcă mai mult, decât Marathonul.
Pilda lui Kogălniceanu ar trebui să ne slugescă la toți. Visităm Alpii, unii dintre noi se duc până în fundul Pirineilor, și mai nimeni, afară de Bucșii așa dela îndemână, nu onosec Carpații, acest încântător șir de munți, pe care stă călare nămul românesc. Mulți am văduț Roma, ne-am încântat cu vedenia vremurilor trecute în mijlocul Colosseului său al termelor lui Caracala, unii dintre noi s'au suit în Acropol, ca să se îmbete de cea mai extraordinară priveliște din lume, toți am suspinat după frumșetele orașului adormit în brațele Adriaticei, dér nimeni, mai nimeni nu ne-am ostenit, cu o noapte de drum de fer, ca să visităm locul cel mai sfânt pentru noi, ulițele prăfôse ale mititelului sat Grădiștea din ținutul Hațegului, acel colț de pământ, unde a fost odată Sarmiseghetuza lui Decebal și Ulpia Traiană a Impăraților romani.
Și cu toate acestea nimic mai ușor de cât a merge la Roma noastră, la șeraca Grădiștea. Trenul, care pleacă din Bucuresci

la 5-40 sera, trenul Aradului, te duce, după o schimbare la Simeria, drept la Hațeg a doua di de dimineața. Un târgușor de vre-o 4000 de suflete, cel din urma târg din Ungaria în care limba municipalității a fost limba românescă — până acum câțiva ani — un târg, în care tot comerțul e românesc.
Hațegul e frumos aședat la capătul țării Hațegului, care sémăna și nu sémăna cu țera Bârsei de lângă Brașov. Întreg ținutul e românesc curat, dór căroiumarii prin sate sunt ovrei. Peste populația țerânescă românescă câte-va familii mari unguresci, unele unguresci de fel ca familia Lonyai, altele românesci maghiarizate de curând ca Nopcea, ér altele maghiarizate din vécuri ca Kendeffy, altă dată Căndea, al cărei vechiu oștel de ruine de lângă Riul-de-Mori se chiamă Colțvar și a cărei capela de mult părăsită se vede, că a fost zugrăvită cu sfinți românesci; deoa te urai puțin pe grămeșile de pietre de lângă ziduri și te uști înăuntru al acelei minuni: o biserică românescă, lângă al unei puternice familii unguresci.
Sémăna ținutul Hațegului cu ținutul

Se asigură din mai multe părți, că *nouele alegeri* de deputați pentru dietă, se vor face în Aprilie sau Mai anul viitor. După alții însă Coloman Szell ar vré să-și mai ia răgaz până prin Iunie sau Iulie, fiindcă are multe de cârpit și îndreptat. El dorește, ca încă dieta de față să se desbată și voteze proiectul de modificare a legii căilor ferate vicinale, modificarea legii de incompatibilitate și vré să mai facă și simplificarea administrației; apoi să voteze și bugetul comun pe 1901 ér afară de acestea va trebui să se mai facă și desbaterea specială a bugetului pe anul viitor.

In Austria încă a fost o pauză zilele acestea. După anul nou însă viața politică interioară va fi mult mai sgomotoasă, mai ales că din 3 Ianuarie începând se vor continua *alegerile pentru Reichsrath*, cari sfârșindu-se până la jumătatea lunii, în jumătatea a doua a lunii Ianuarie se va întruni noul Reichsrath. Cu toate silințele, ce și-a dat însă guvernul austriac, nici noua cameră nu se va deosebi mult de cea din trecut. Vor intra în ea aproape aceleași grupări de partide, reprezentate de aproape aceleași persoane. Numai în cât privește pe reprezentanții români ai Bucovinei, s'a făcut o schimbare, căci în urma presiunilor și volnicilor nerușinate, ce le-a aplicat guvernul provincial din Bucovina prin agenții lui, n'au fost aleși adevărații reprezentanți ai fraților noștri bucovineni.

Din cele-ce s'au petrecut în lumea mare, e de remarcat cu deosebire *lupta Burilor*. Cetitorii noștri cunosc noua întorsătură a lucrurilor în Africa-de-miăcă-și. În urma *navălirei* Burilor în colonia engleză Capland, situația a devenit primejdiosă pentru Englezi. În coloniă au pëtruns peste 3000 de Buri și lor li s'au alăturat un număr însemnat de Olandezi. Buri au început să se misce energic și în Transvaal și Oranje, pretutindenți amenințând trupele engleze, pe cari Kitchener le-a împrăștiat în colone mai mici pe întregă suprafața teatrului luptelor. Insuși lord Kitchener telegrafază din Pretoria, că generalul său Knox incurcându-se în luptă cu *Dewett*, acesta a susținut cu bravură lupta și se dice chiar, că i-a succes a sparge linia de luptă a Englezilor, mergând spre miăcă-și.

Ce privește situația din Capland este interesant, ceea-ce scrie fôia ofi-

cială engleză, ce apare în capitala coloniei. Acesta fôie, „Cap Times“, se simte îndemnată a da o tristă iconă despre pericolul, ce amenință din partea Burilor. „Credem — dice — că stăm în fața unor vremuri, decât cari mai primejdioase n'a avut colonia Cap și cari nu se pot asemăna cu zilele dela începutul răboiului... Din diferitele părți ale coloniei vin sciri despre proporțiile, ce le-a luat revoluțiunea și cât de bogat a rodit sēmînta, ce s'a aruncat cu șese luni înainte de acesta de congresul Africanderilor. E sigur, ca sôrele pe firmament, că ne vom prăpădi, decât nu se va împiedeca lățirea revoluțiunii“. Cuvintele acestea sunt de ajuns, pentru-ca ori-cine se vadă gravitatea situațiunei.

In China lucrurile stau tot în văgășul negocierilor de pace. Ambasadorii puterilor au predat plenipotențiarilor chineși o notă comună, în care se cuprind condițiunile de pace propuse de puteri. Ele sunt tot condițiunile de mai înainte, cu o mică rectificare făcută în privința despăgubirilor de răboi, ce le cer puterile. După o telegramă din Peking, ambasadorii sunt de credință, că China va primi condițiunile acestea, mai ales că și plenipotențiarii ei, Li-Hung-Ciang și prințul Cing ar fi de părere să le primescă.

La numărarea populațiunei.

In zilele dela 1 până la 10 Ianuarie stil nou 1901 se va face numărarea populațiunei. Acesta se întemplă cu așa numitele „carte de numărare“, cari cuprind mulțime de întrebări, la cari fiă-care trebuie să răspundă.

Aceste întrebări sunt puse în „Cartea de numărare“ și în „fôia pentru casă“ în limba maghiară. Pentru-ca aceia, cari nu cunosc limba maghiară, să potă înțelege și răspundă mai ușor la acele întrebări, reproducem mai jos textul celor 15 întrebări dintăi ale „cartei de numărare“ pentru a căror răspuns este lăsată la drépta cartei originale o rubrică. Întrebările nu le putem reproduce întoamă cum urméză în rubrică, dér după cifrele și literile arătate, pôte fiă-care să se orienteze în cartea originală maghiară.

Se înțelege de sine, că răspunsurile date la întrebări sunt a se scrie de fiă-care în propria lui limbă maternă.

„Carta de numărare“ are pe pagina întâi 15 întrebări, cari se referă la fiă-care individ în viața din Ungaria (pentru fiă-care deosebită cartă de numărare), fără deosebire de sex și de etate (așa dér și la copiii de țîță); a 16—20-a întrebare a cartei de numărare de pe fața din dos se re-

feră numai la persoanele, ce se țin de monastică, de industrie, comerciu, credit și comunicațiune.

Fôia de casă privește numai ipe proprietarii de casă.

Lăsăm să urmeze aici cele cincispredece întrebări ale cartei de numărare de interes mai general. Aceste întrebări sunt următoarele:

1) Care este numele de botez și pronumele d-tale? (La femeile măritate și văduve este a-se scrie numele și pronumele soțului, de es. Maria căsătorită după Ioan Vlad, Reveioa văduvă după Nicolae Aldea).

2) Sub ce titlu locuesci în casă? a) ca tată de familie, soț, membru al familiei, rudă, damă de societate, crescător, servitor, sub-chirias, membru al institutului etc., ori oă petreci ca ôspe, călător etc. în locuința numai provisoric? b) decât petreci ca ôspe, călător sau ori în ce fel provisoric în locuința, unde este locuința d-tale stabilă (comitatul, comuna, strada, numărul casei)?

3) Sexul d-tale? (băiat, fată, bărbat, ori femeia?)

4) In care an ești născut? Dacă ești născut în anii dela 1836—1893, în ce lună te-ai născut? (La cei născuți în alți ani e de-ajuns-a-se introduce anul născerii).

5) Unde te-ai născut? (La cei născuți în Ungaria ajunge a numi comuna și comitatul, la cei din străinătate e a-se scrie și numele țării sau al provinciei ei).

6) Cetățenia d-tale? (Ești cetățen uugar sau străin, în cazul din urmă, din care țară?)

7) Religiunea d-tale?

8) a) Care este limba d-tale maternă, adecă limba, ce o mărturisesci ca a d-tale, ce o scii mai bine și pe care o vorbesci mai bucuos.

b) Mai vorbesci afară de limba d-tale și altă limbă?

9) Starea familiară? (Neînurat, însurat, văduv, văduvă, sau despărțit după lege?)

10) Sui să cetesci și să scrii? sau numai să cetesci, ori nu scii nici să scrii, nici să cetesci?

11) Suferi de vre-o neputință corporală sau spirituală, și decât da, de care? (Orb de admândo ochi, surd, surdo-mut, hébuc, sau turbat la minte etc.)?

12) Ești proprietar de casă? (Casa, care este proprietatea comună a soțului și a copiilor, este a-se însemna numai pe cartă soțului, respective a capului familiei).

13. Ești proprietar ori arăndaș și adeoă arătând toate posesiunile și arende ori unde ar fi. (posesiunea comună a soțului și a soției este a-se arăta numai pe cartă soțului, respective pe cea a tatălui familiei). a) Aria seu cuprinsul suprafeței propriei posesiuni îngrijită în economia proprie? b) Aria posesiunii proprii, dér arăndată? c) Aria posesiunii, ce se află spre usufruct, (folosire)? d) Aria posesiunii arăndate? e) Aria posesiunii luate în anul 1900 spre lucrare pentru o câtime (pentru o jumătate sau a treia parte a recoltei)?

14. a) Care este ocupațiunea d-tale de căpetenie? Oficiul d-tale, întreprinderea d-tale, câștigul seu poziția d-tale (ou arătarea ramurei de ocupațiune seu de câștig și a oficiului seu întreprinderii, la pensionisți locul de mai înainte și la lucrători (șilieri, lucrători cu bucata pe toc-

mălă și a.) cu arătarea ramurei de ocupațiune? b) Dacă nu ai ocupațiune, seu ai astfel de ocupațiune, care nu aduce câștig (de es. student, femeia folosită la gospodăria casei), seu decât ești servitor (servitor de casă), cine este susțitorul d-tale? (tată, soțul, stăpânul etc.) după nume și care este ocupațiunea sa? c) Dacă ești angajat, ori ocupat stabil seu vremeliu la o autoritate la un oficiu, la un institut, la o moșia, întreprindere seu la o afacere de negoț: d) în ce calitate ești angajat seu obiicnuesc a fi angajat (conducătorul afacerii, călăș, șiler, membru al familiei, ajutător etc)? e) numesce titlul esact, firma și sediul autorității, al oficiului, al institutului, al moșiei unde ești angajat, a celui ce-ți dă de lucru, al întreprinderii?

15. Mai ai afară de ocupațiunea d-tale principală încă vre-o altă ocupațiune, alt oficiu, altă gospodărie, altă întreprindere, seu alt câștig, și pe care?

SCRIRILE ȘILEI.

— 16 (29) Decemvrie

Societate agrară în România. În România s'au pus bazele unei societăți de mare folos pentru proprietarii și agricultorii din țără. Inițiativa acestei societăți a luat-o d-l *Sava-Șomănescu*. Societatea a fost pe deplin constituită Vinerea trecută în întrunirea, ce s'a ținut la d-l I. N. Alesandrescu în Bucuresc, participând mai mulți senatori. În întrunirea acesta s'au stabilit statutele societății. Ea are sediul în Bucuresc. Scopul ei este dezvoltarea și ocrotirea proprietății agrare, punându-și drept țință a activității: cultura pământului să fiă pusă pe baze mai raționale, prin înființări de școli practice și teoretice de agricultură în fiă-care reședință de județ; agricultorul să și procure mai ou înlesnire capitaluri prin instituții de credit și ajutor reciproc; a îngriji de bunăstarea micului agricultor, îndreptând activitatea lui spre o cultură rațională și economică, care să-i îmbunătățescă starea sa materială și morală; a împăca interesele generale cu interesele particulare printr-o dréptă cumpănire a dărilor publice ou mijlocele de produțiune a agriculturilor; agricultorul să găsescă în administrația și în lege siguranța persoanei și averii sale, ocrotire în contra asuprirei și ajutor în greutățile vieții; și în fine, în raporturile ou celelalte state, produsele agricole și comerțul țării să-și asigure piețe, ér prin convențiuni echitabile să se garanteze averea și munca agriculturului.

„Conservatorul“. Aseră am primit primul număr dela 15 Dec. v. al noului diar „Conservatorul“, ce apare în Bucuresc, în locul organelor oficiale ale partidului conservator „Timpul“ și „Constituționalul“, cari au încetat de a mai apare. Noul diar, de aici încolo singurul organ oficial al partidului conservator, declară că principiile sale sunt acelea, pe cari foile autorizate ale partidului le-au susținut totdeauna. „Dinastia română domuitoare“, dice

Bârsei și prin bogăția culturilor și prin frumusețea vitelor.

Dér și nu sēmăna, căci pe când țera Bârsei se afundă între două șiruri de munți aproape de opotrivă, Bucogii și Piétra Craiului, țera Hașegului dinspre nord nu e închisă decât de coline și numai din spre Miăcă-și o domina grupul Retezatului, ale cărui vârfuri de o neîntrecută frumuseță nu se pôte să nu fi slugit marelui Traian, ca să-și odihnescă gândurile și să-și înveselescă inima.

In fundul văii Hașegului stă Grădiște, un sătuc fără importanță, locuit de țărani blonzi, ou ochii albaștri, ou umerii obrazului eșii și fără de nici o conștiință că se nase, trăesc și mor în Ierusalimul Românismului.

Mai tot satul e zidit din ruinele construcțiilor de altă dată, pretutindenți lespedii mari slugesc drept podețe, ori adăpătore pentru vite și în multe curți fragmente din câte o antică țeiță se miră de vecinătățile în cari se află.

Din vechiul oraș dac, nimic, absolut nimic. Strămoșii noștri sciau să distrugă după-ce învingeau.

Din capitala romană, zidită pe ruinele orașului lui Decebal, două lucruri stau în picioare: un monument, cirul și doi metri pătrați de mozaic, ultimul rest din cine soie ce vilă luxosă, a cine soie cărui ilustru roman.

Peticul de mozaic acoperit cu un coviltir de trestie, mă tem că slugesc ierna drept coteș la găini, rămânând dór vara ca un fel de mușeu.

De sigur la Pompei pretutindenți sunt mozaicuri romane, fără de asemănare superioare peticelului dela Grădiște. Acest peticel în-ă vorbesce inimii noastre o limbă, pe care nici o altă ruină nu ni-o pôte spune. Aici, pe locul ăsta, pe care il atinșem cu mâna noastră, a trăit viața lui un daco-roman. Venise ôre de curând din Italia, se născuse în Dacia, plecat'a cu legiunile lui Aurelian, rămas'a și după Aurelian priunte acei pușini, cari continuând viața romană în Dacia, au zămislit poporul nostru?

Nimic, nimic nu scim și nici-odată nu vom scii.

Un lucru este sigur: fericitul proprietar al peticului de mozaic se ducea adesea să asiste la luptele din cirul de alături.

Cirul este o ruină din cele mai complete, din cele mai bine păstrate. Totul se vede ou cea mai mare precisiune: intrările ómenilor și intrările fiarelor, arena, rândurile de loji, într'un cuvânt totă complectă distribuția a unui circ roman.

Ađi încă stă în picioare la locul ei o canapea de piatră, cea din urmă, crăpată la mijloc, dér încă destul de solidă, ca să te poți aședa pe dēnsa și să te gândești și la cei din urmă locuitori ai Ulpiei Traiane, cari au stat pe aceeași bancă înaintea ta.

Căci plimbându-te prin aceste neprețuite ruine, nu poți să nu lași drumul gândurilor și să nu te adăncesci în suvenirile trecutului, care așa de ușor se legă cu tainele viitorului.

O lume întregă își stă înainte: Dacii, cari sunt încă o enigmă, colonizarea romană ou totă minunăția ei și mai mult de oât ori când te convingi de adevărul continuității noastre pe acest colț de pământ și te mândresci ou o obârșie așa de măreță.

Intr'adevăr, când te gândești, oă strămoșii noștri au zidit aici, în mijlocul pădurilor nestrăbătute, un oraș în care era loc

pentru atâta viață, încât le trebuia ou cine ou jocuri de gladiator și de fiare din Africa (s'a găsit schelet de leu): când îți amintescă că stăpânirea romană n'a dăinuit, decât 17 ani, nu poți să nu fi mândru de astfel de origine și să nu-i simți greutatea.

O călătorie la Sarmisgetuza este un adevărat tonic moral, pe care il recomandăm tuturor. Neapărat nu vor vedé acolo nimic alt, decât câte-va pietre și câteva mormane de cărămiđi. Dér acele pietri, acele cărămiđi au elocința neîntrecută a nouă spre-duce veacuri de istorie și nu e nimeni care, inghenunchiând de-asupra lor, să nu se simță mărit.

Plecă din Sarmisgetuza ou un șir vârtel de gânduri, încât d'abia distingă biserica din Densus, vechiul templu roman transformat în biserică românească și la care și ađi, pe lespeđile, pe cari se scurta fca zeilor olimpieni, preotul unit spune în turghia în românește.

Un drum de o đii, fără nici o greutate în locuri încântătoare, și ou toate aceste câți dintre noi pot spune, că au călcat în orașul lui Decebal.

„România Ilustrată“ mi-a cerut un cu-

Conservatorul, „va fi tot-déna un adevărat cult pentru noi, precum, fără intermitențe, a fost dela început. Ordinea în stat, urmarea legilor existente și respectarea, ba trebuind chiar revindicarea tuturor libertăților publice, vor găsi în organul nostru un puternic și statornic apărător. Pasionați pentru naționalitatea noastră, ce formeză o insulă latină în mijlocul altor popoare de altă rasă și altă origine, vom susține-o ori când va trebui cu toată energia și cu toate puterile, căutând să contribuim cât mai mult la înălțarea intelectuală a Românilor“.

— După-ace mai spune, că în luptele de pendei cu adversarii va fi moderat și drept și că violența limbajului va fi străină de el, „Conservatorul“ dice: „Trăim în timpuri grele. Țara trece prin o perioadă în care se cer sacrificii mari dela toți. Vom pretinde dela amicii noștri, ca bunul exemplu de abnegațiune să-l dea ei cei dintâi“.

— Urâm noului diar „Conservatorul“ viață lungă și prosperă.

Demonstrația în contra armatei.

La *Triest* s'a întâmplat dăunător, că un inginer cu numele *Trogaroli* a fost rănit, fără de nici o cauză, de un soldat. Atentatul acesta a iritat nespuse de mult populațiunea, mai ales că astfel de atacuri au fost la ordinele dăite în timpul din urmă. După atentat o mulțime uriașă de popor s'a adunat dinaintea comunei pieței și a demonstrat în contra armatei strigând mereu: *A basso la baionetta*. (Jos baioneta). Demonstrațiunea proporțiunii mari, când trei companii de soldați eșiră și împrăsciară mulțimea.

Țina Sf. Nicolae în Petroșeni. Din *Petroșeni* ni-se scrie: Țina Sf. Nicolae s'a serbat anul acesta la noi în Petroșeni cu mai mare solemnitate ca până acum, și asta pentru că Sf. Nicolae e de-o parte chramul bisericii noastre celei nouă, ăr de altă parte pentru-ă în ziua numită a cântat întâia-ară un cor nou, compus din bărbați și femei, bătrâni și tineri și instruat cu multă pricepere de cauză de către d-l Petru *Jacob*, oficial la societatea minelor de cărbuni din Petroșeni. Corul acesta, deși numai din două voci, a cântat foarte precis și corect și nici odată în biserica noastră de aici nu s'a aușit cântând un astfel de cor, încât să stăvără lacrimii de bucurie din ochii publicului de față. Meritul înființării acestui cor este numai și numai al sus ăisului domn, ăr membrii lui sunt băgeți, cari jertfindu-și odihna și desfășurând mare zel și abnegație, au alergat la școală, ca să fiă instruiți în cântări. Dea Dumnezeu, ca acest început bun să fiă spre binele și prosperarea bisericii și a poporului credincios. — *Un participant.*

Cunună. În 6 (19) Decembrie s'a săvârșit în biserica Sf. Nicolae din Brașov (Schei) cunună d-șorei învățătoare *Catinca Olga*, fiica d-lui *Dumitru Muntean*, cu d-l avocat în Sebeșul-săsesc *Alexandru Strevoiu*. — Urâm fericioare tinerei părechi.

Răscumpărarea feliicitărilor. La casa „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ au mai încurs pentru fondul *Căsei Naționale*, în scopul răscumpărării feliicitărilor de Anul Nou contribuiri dela P. T. D.: *Ioan V. Rusu*, protopop, Sibiu, cor. 5, *Rubin Pațiu*, avocat, A. Iulia cor. 5. În total până acum cor. 37. — *Dr. C. Diaconovich.*

Omor înfiorător. Din *Sasca-montană* ni-se scrie cu data de 23 Decembrie: „Dilele trecute s'a întâmplat în comuna Potoc (comitatul Caraș-Severin) un omor înfiorător. Victima acestei crime a fost un biet Român *Dumitru Cucu*, ăr făptuitorul crimei chiar nevastă-sa, o ființă monstruoasă. Acest omor s'a săvârșit tocmai în ăina de Sf. Dumitru, onomastica nenorocitei victime. *Dumitru Cucu* venise ceva cam vesel acasă s'era la 7 ore. După-ace s'a culcat tirana de femeie a luat secura și i-a tăiat capul; apoi a făcut foc în cuptorul de pâne și a băgat acolo cadavrul lui *Cucu*, care până dimineața s'a făcut numai scrum. Afurisita de femeie voia să-și ascundă fapta-i monstruoasă și a lăsat vestea prin sat, că bărbatul ei a plecat la pădure după bureți și nu s'a mai reîntors acasă. Curând însă s'a pornit cercetare, cu care ocaziune s'a constatat crima, ăr abia două săptămâni după omor, când femeia de bunăvoie a mărturisit totul. Ea fu numai decât arestată și dusă de gendarmii la județul din *Sasca-montană*, de unde fu transportată la tribunalul din *Biserica-Albă*. — *A. B.*“

„România Ilustrată“. Sub titlul acesta a apărut în București o nouă revistă politico-literară, sub direcțiunea d-lui *Ioan Russu-Abrudeanu*. Nr. 1 are un cuprins foarte variat și interesant de articule politice și literare, cu mai multe ilustrațiuni. În frunte publică un articol plin de spirit, scris de domnul *Take Ionescu*, „O vizită la *Sarmisghetusa*“, pe care îl reproducem în foiletonul nostru de azi. „*România Ilustrată*“ apare în 10 a fiă-cărei luni și costă pentru România pe un an 20 lei, pentru *Austro-Ungaria* 24 lei.

Scrisoarea lui Dreyfus către Waldeck Rousseau. *Dreyfus* a adresat o scrisoare, care produce mare senzație, primului ministru francez *Waldeck Rousseau*. În această scrisoare *Dreyfus* protestă în contra afirmațiunii lui *Henry Rochefort* prin diarul „*L'Intransigeant*“, că el a trimis împăratului Germaniei o scrisoare, după care faimosul *borderou* ar fi fost simplaminte copiat. ăr pretinsa scrisoare adresată împăratului *Wilhelm* ar fi fost furată dela ambasada germană, purtând ore-cari adnotațiuni ale împăratului. *Dreyfus* declară falsă afirmațiunea, că această pretinsă scrisoare a fost adusă lui *Rochefort* de către un comisar al generalului *Boisdeffre*. Încheiând, *Dreyfus* cere o anohetă și declară, că va urmări recunoșterea juridică a inocenței prin revisuire până la ultima-i suflare. Ro-

chefort a declarat în „*L'Intransigeant*“, că pôte dovedi existența sorisorei lui *Dreyfus*.

Concertul muzicii orășenesci. Duminică în 30 Decembrie st. n. muzica orășenescă va da un concert în hotel „*Europa*“. Programul ales cuprinde între altele: Uvertura din opereta „*Der lustige Krieg*“, de *I. Strauss*. „*Caravana*“, de *Nehl*. „*Variatiune*“ pentru violină (*V. Kroupa*) de *Beriot*. „*Dormea-i*“, melodiă română de *N. Visul unei Vienesce* de *I. I. Wagner* (la cerere) ș. a. Începutul la 8 ore s'era. Intrarea 60 bani.

Din comitatul Ciucului.

Varviz, 23 Dec. 1900.

On. Redacțiune! Mă rog să binevoiți a deschide colónele venarabilei noastre „*Gazete*“ următoarelor șire:

În 7 Noembrie n. a anului 1899 biserica românească din *Varviz* (comit. Ciuc) a fost prefăcută în cenușă printr'un incendiu înfricoșat. Credincioșii acestei parohii, atinși atât de dureros prin nimicirea celui mai prețios aședământ, punând umăr la umăr, cu însuflețire și pietate adevărat creștinescă, s'au nisuit din răspuțeri a repara pierderea îndurată.

După-ace Escelenția Sa Metropolitanul *Dr. Victor Mihalyi*, în conțelegere cu sfetnicii săi, a binevoit a concede ca serviciul divin să se pótă celebra în casele vechi parohiale, credincioșii parohienți, precum și cei de un neam și credință din jur, s'au întrecut a alerga cu obolul lor la înfrumusețarea și provederea cu cele necesare a acestui local bisericesc.

Astfel într'un timp relativ destul de scurt, și-au procurat 2 clopote în preț de 752 coróne, biserica are astăzi 9 rânduri de vestminte nouă în preț de aproape 1000 coróne, prapori în număr de 7 în suma de 112 coróne, 2 potire cu toate apertinențele 200 coróne, cădelniță și cruce de argint de china, o Evanghelie cu litere latine, precum și alte cărți și obiecte bisericesci.

Și ca aceste oferte benevoale, să fiă apreciate după merit, trebuie să spun la acest loc, cum-oă parohia, deși numără peste 2000 suflete, însă este foarte săracă. Pământul e muntos, în genere pietros, neproductiv, încât recolta anuală abia ajunge să acopere o parte din strictul necesar pentru subsistența de toate dăilele. Majoritatea populațiunii, cam de pe la Crăciun cumpără bucatele, chiar și când recolta e satisfăcătoare. În 1899 însă—când a ars și biserica—întreaga recoltă a fost nimioită de-o grindină înfricoșată, care cu atâtea furie s'a desoărcat peste hotarul comunei, încât a făcut pagube nespuse, cu deosebire în oi, cel mai însemnat ram al economiei din acest ținut. Așa, numărul de câte-va mii de oi, a fost redus la câte-va sute. Puținul cruțat de grindină, a fost nimioit cu desoărcare prin o brumă grosă. Între atari

împrejurări, situațiunea acestei comune trece peste toate marginile compătimirii.

Mai pot adauge aici, că în toamnă congregația comitatensă avu ideea „fericită“ de-a hotări, că toate superdificatele acoperite cu paie de pe teritoriul comitatului, să fiă înlocuite cu coperișe de scânduri, prin ce s'au creat nouă imposite grele pe spinarea acestui popor, bătut fără milă de toate caprițile vremelnice.

Dacă recolta anului 1900, așteptată cu atâtea însetare, de cei ce în decursul unui lung an s'au luptat cu atâtea miserie—a fost satisfăcătoare, a trebuit să pășescă la mijloc ordinațiunea de mai sus, care avu rezultatul practic de-a despoia pe cei săraci de agonisela unui produs anual, prin faptul, că s'au descoperit șurile înoărcate de snopi de grâu, secară și nutreț, după obiceiul muntenesc. Ne-având decât omenii scânduri de acoperit, au fost siliți să privească neputincioși, cum se putredesce totă speranța de trai sub influința ploilor de toamnă.

Ordinațiunea acosta și-a avut înțelesul său pentru conlocuitorii săcui, cari locuiesc în sate compacte, unde un incendiu își află bun teren de dezvoltare; Românii însă respirați pe toate dealurile, sunt scutiți de pericol cu un caracter mai serios. Săcuii și comunele lor posed munți întinși, păduri seculare, Românii însă se simt fericiți, decât pot să ia parte la scóterea lemnelor de plute din păduri străine, căci altceva nu au. Etă un tablou frumos de „frățietate“ și „ingrijire“ părintescă.

Acum după-ace am înșirat atâtea miseriei, de cari așa mai pută spune, publicul mare va sci apreția după merit sacrificiile aduse într'un timp așa de scurt și între împrejurări atât de critice. Și ca să întregesc cununa de jertfă cu un boboc frumos, trebuie să amintesc, cum-că în 2 Dec. n. 1900, credincioșii s'au supus de bună-voie unei repartițiuni de 6000 coróne pentru edificarea bisericii.

Când m'am rezolvat a scrie aceste șire sincere, am avut în vedere două scopuri. Primul a fost, să pun la dispoziția a tot Românul de bine o pildă de jertfă vrednică de imitat, cu atât mai vârtos, fiind-că e dată de niscoe Românii munteni săraci, locuitori într'o mare puternică de Săcui.

Al doilea motiv a fost, ca să se sciie și să rămână urme și în diaristica noastră, cum-oă azi la încheierea unui veac comitatul secnesc al Ciucului e locuit de-aproape 20,000 suflete curat românesci, cu limbă și obiceiuri strămoșesci, păstrate în totă puritatea lor, nealterate până acum de influința preponderantă a curentului străin.

Cu acest ținut poreclit al „*Giurgului*“ s'au ocupat tare puțin penele românesci, deși ar merita cu tot dreptul inte-

vânt pentru primul său număr. Acel cuvânt etă-l: Se cade ca tot Românul să vadă măcar odată scaunul Românilorului.

Take Ionescu.

Sluga vechiă.

De *Henric Stenkiewicz.*

Mi-aduc aminte, că la prima mea întărcere la vacanța de Crăciun, totă lumea durmia.

Abia se făcuse ziua. Ninge. Se audia numai lătratul cânilor. Transparentele dela casă erau lăsate în jos, numai geamurile dela bucătărie răsfrângeau un foc frumos și care colora rosa ninsórea, ce se afla dinaintea ferestrei.

Sosii intrat, supărat din cauza notelor mele, care nu erau tocmai bune. Mi-eram tēmă de tata, de atitudinea tăcută și gravă a abatelui *Ludovic*, care mă adusese dela *Varșovia*. Nimeni nu era să-mi dică „curaj!“

De-odata vđ, că se deschide ușa bucătăriei și bătrânul *Nicolae*, cu nasul roșu de frig, ese cu o tavă pe care ducea două ole cu smântână.

Mă zăresce.

— Uite stăpânul meu cel tiner, drăguțul!... dice dănsul. Și punând prea repede tava jos, răstórnă cele două ole, mă apucă de gât, mă stringe, mă sărută.

De atunci mi-a ăis și mie stăpân. Dér nu m'a iertat pentru pățania cu smântâna două săptămâni întregi.

— Îmi duceam liniștit smântâna, — dicea dănsul — și uite-l, că sosese dău, bine ș'a ales timpul.

Și tot așa înainte.

Tatăl meu îmi făgăduise să mă pună pe frigare pentru două note rele, pe care le aveam, la caligrafia și la germană.

Despre caligrafia, *Nicolae* nu scia ce este; dér pentru germană, nu voia să audă nici vorbă. Scandalul ce-l făcea dănsul, pe lângă lacrimile și făgăduința mea de a mă coriga, precum și intervențiunea bunei mele mame, mă scăpară.

— Auđi? Ce! e luteran, e Șvab? Ore d. colonel scia nemțesce? Dér d-ta, d-le, dicea către tatăl meu, scii nemțesce? Când am întălnit pe *Nemți* la... cum 'i dicea? *Leipsich*, și dracu mai scie unde,

le-am vorbit nemțesce? Am tras în ei și atâtea e tot.

Bătrânul mai avea o particularitate.

Vorbea rar de companiile lui dinainte, dér decât se apuca să vorbescă de ele, în rarele momente de bună dispoziția, minția ca un dantist.

Nu că era de rea credință; pôte evenimentele se încurcase în capul lui și luase proporțiunii fantastice. Toate isprăvile de care audise vorbindu-se în tinerețea lui, le raporta la dănsul și la colonel, bunicul, și credea în ceea ce spunea. Câte odată pe când supraveghia pe țeranii, care băteau grăul, începea a le înșira povestiri peste povestiri și ei, înterupându-și lucrul, îl ascultau cu gura căscată.

Când își da sēma de acosta, striga la dănsii:

— Ce vđ holbați așa la mine?

Omenii se puneau să bată ăr grăul în tăcere.

Bătrânul sta mult cât-va timp; apoi pornea din nou:

— Băiatul meu îmi scrie, c'a fost făcut general la regina *Palmyra*. Îi e bine

acolo, are lēfă mare; numai, e ger de prăpădeniă în țera aceea.

În realitate bătrânul n'avuse noroc cu copiii lui. Băiatul, un ștengar, crescuse mare și făcuse atâtea posne, că fusese silit s'o ștergă cine scie unde. Fata, o minune de frumusețe pe vremea ei, dice-se, cocheta cu toți funcționarii, cari se aflau în sat.

Ea muri dând nascere unei fetițe, *Hania*.

Cu acosta m'am jucat de-a soldații. Dér să revenim la povestirile bătrânului.

Eu însuși l'am audit spunând, că odată caii *Ulanilor*, luând vânt, la *Mariampol*, sosiră deodată 18.000 pe bariera *Varșoviei*. Pe câți omeni îi călcase! Ce tărăboi până să-i prindă! Vđ puteți închipui.

Altă-dată ne povesti tuturorora, acestea:

— Mă întrebați de m'am luptat bine?

De ce nu m'ași fi luptat bine? Era, mi-aduc aminte, rășboiul cu *Nemții*. Eu mă aflam în rânduri, și etă că vine generalul șef al armatelor străine și-mi spune: „Tu esci, *Sucholowski*, te cunosc eu! Dăcă te-am putea prinde pe tine, rășboiul s'ar isprăvi dintr'odată“.

resul tuturor omenilor noștri de condei, vădând mai ales, cât e de aplecat la jertfe și abnegațiune acest popor bun. E adevărat, oă întreaga inteligență ni-se reduce la preoți, învățători și un singur notar — fost și pretor — dela carî neamul se ține îndreptățit a pretinde mai mult. Câte o monografie a comunelor românesco din acest ținut, nu ar fi chiar lucru mare, ar avé și trecere, dăr s'ar face un bun serviciu istoricului, care ar fi chiămat să arunce o lumină viuă și peste trecutul nostru, astădi onoscut în parte numai din isvórestréine, tendențioase. Cu deosebire învățătorii acestui ținut sunt chiămați a face mai mult, decât fac. Învățătorii stau tot cam pe nivelul trecutului, fără ceva interes deosebit față de literatura și diaristica noastră, deși sunt membrii ai „Reuniunii archidiecezane.“

Déa Dumneșeu, ca veacul ce vine, să fiă mai roditor și pentru poporul acestui ținut, prin o muncă cinstită, solidă și armonioasă a inteligenței cu durere de neam.

Vasilii Urzică,
coop. par.

Corespondența „Gaz. Transilvaniei“.

De lângă Zărnești, 21 Dec.

În „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 262 din 9 Decembrie a. c. a apărut o corespondență semnată de M. O. Ioan Dan protopop onorar ca director al despărțământului Zărnești al Asociațiunii.

Intrénsa se spun lucruri grave cu privire la acel despărțământ, prezentându-l ca ajuns la marginea perirei și căruia nu 'i s'ar mai puté ajuta nimic, din care motiv d-sa — D-l Ioan Dan — și-a dat dimisia din directorat.

N'ași avé causă pentru care să mă amestec în această cestiune, decât nu ași fi membru în comitetul cercual. Prin urmare mă vād chiar silit moralmente a face, pe temeiul stării faptice, unele constatări în interesul adevérului, deși, mărturisesc că nu bucuros fac acest lucru, dăr *Amicus Plato sed magis amica veritas.*

Nu aflu motivul ce a putut îndemna pe D-l Dan a spune, că: „omenii noștri au devenit prea puțin păsători față de afacerile de obște și toți au părăsit stégul Asociațiunii“.

Căci să revenim la firul istoric. D-sa a primit conducerea despărțământului în ședința comitetului cercual ținută în 26 Februarie a. c. în Zărnești.

Conform usului mai vechi acest despărțământ — cel puțin de câțiva ani încóce — își ținea adunările generale în totdeuna a 3-a și de Rosalii. În préjma Rosaliilor anulul acestuia am așteptat cu toții, ca să fim convocați la ședința de comitet pregătitoare. N'am fost chiămați. Credeam că se va convoca adunarea generală și fără de aceea, dăr nu s'a convocat, și prin urmare nici nu s'a ținut. Solicitări verbale făcute

la d-l director Dan, în sarcina căruia cădeau convocările de acest fel, n'au avut rezultat. Așa credem, că ce nu s'a făcut în vară se va suplini în toamnă.

În 28 Octomvre a. c. am fost, ce e drept, convocați la ședința de comitet în Zărnești. Însă convocarea acésta verbală a fost de așa, cât d. es. eu am înțeles de ea abia în preséra țilei, în care era să se țină și chiar când făcusem deja preparativele tocmindu-mi și căraș să merg la altă adunare.

La o altă ședința de comitet am fost convocați pe ziua de 11 Noemvre st. n. a. c. tot în Zărnești în care spre mirarea noastră a tuturor d-l Ioan Dan și-a dat pur și simplu irevocabil demisiunea din directorat. A urmat apoi corespondența din cestiune.

Orî și cine decî pôte să judece, decât și intru cât sunt adevérate cuvintele d-lui Dan: „Nisuițele mele — cum însuși se exprimă — de a aduna éráși turma împărășiată, n'au avut rezultatul dorit“.

Convocarea unei simple ședințe de comitet și aceea nu după regulă făcută, și nesuccesul ei încă nu-i motiv îndestulitor, ca să se spună la adresa întregului despărțământ, „că toți au părăsit stégul“, éř faptul, că d-l Dan în urma nesuccesului acestei convocări a tras ultima consecință, ne chiar uimesce și ne vine a ne întreba, ore pe ce temei a părăsit însuși stégul?

Vom vedé de altfel, ce va fi în viitor cu acest despărțământ, dăr și până atunci la numirea unui membru în comitet nu se pot referi pesimistele enunțațiunile făcute de D-l Ioan Dan. Sperăm, că nu peste mult faptele înseși vor arăta, că acest despărțământ încă este viu și voesce a trăi.

Un membru din comitet.

Din Brad.

Pentru orientarea publicului suntem rugați a da loc următoarelor rënduri, ce ni-le trimite d-l profesor V. Boneu din Brad.

Înființândă „Reuniune a tinerimei stud. din Zărnești și jur masa studenților“ dela gimnasiul rom. gr. or. din Brad, conform §-lui 8 din proiectul de statute, are membrii: a) ordinari, b) ajutători, c) pe viață și d) fundatori.

Membru al reuniunii pôte fi ori-ce corporațiune, ca persoană juridică, ori-ce bărbat, ori-ce femeie, cu caractere nepătată, de pe teritoriul corónei ungare. Respingerea cererei de a-se primi cineva ca membru, nu se motivează.

Conform §-lui 9 cu privire la taxe: a) membrii ordinari solvesc pe an 1 c. (una corónă); b) membrii ajutători solvesc pe an 5 c. (cinci coróne); c) membrii pe viață solvesc odată pentru tot-deauna suma de 20 coróne (două-decî coróne) d) membrii fondatori solvesc odată pentru tot-deauna suma de 50 cor. (cinc-decî coróne) — Membrii pe viață și fondatori pot solvi taxa în 2 rate egale în decursul unui an.

Drepturi și datorințe. § 10 Toți membrii (ord, ajut, pe viață și fondatori) au datorințe, să conlucre din tóte puterile pentru înaintarea Reuniunii; au drept de a participa la tóte adunările, a se consulta, a face propuneri, drept de inițiativă și vot decisiv.

Proiectul se va publica prin țiarele noastre spre opinare.

Orî-ce oferte séu taxa de membri sunt a-se adresa subscrisului pentru dare de semnă publică, ca însăroinat al tinerimii din Zărnești și jur:

Vasile Boneu, profesor, Brad.

La înființândă „Reuniune a tinerimei stud. din Zărnești și jur, masa studenților dela gim. rom. gr. or. din Brad“ au binevoit a contribui și a-se înscrie ca membrii: 1. Teodor Ciortea din Cojoana 3 coróne 2. „Oraviciana“ inst. de ored. și econ. 20 coróne ca membru pe viață; 3. „Parsimonia“ inst. de ored și econ. Bran 11 coróne ca membră ajutătoare. Mulțămita cea mai căldurosă primescă marinimoși sprijinitori și începutul să fiă de bun augur, avénd tot-odată bucuria de a vedé în urma lor pe tóte societățile și pe toți Românii cu suflet nobil.

Ca însăroinat al tinerimei stud. din Zărnești și jur:

Vasile Boneu,
profesor.

Convocare.

Reuniunea sodalilor rom. din Clușiă își va ține a 29-a Adunarea generală la 8 Ianuarie 1901 st. n. în sala: „Ujvilag“. Începutul precis la 7 ore séra, la care prin această atât membrii, cât și on. publico să invită a participa.

Program: a) Cuvént de deschidere, rostit de președinte. b) Cotirea raportului despre activitatea comitetului în a. 1900, prin secretar. c) Esmiterea a două comisiuni, pentru esaminarea raportului și a rațiunilor, statorirea preliminarului pe a. următor pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor. d) Eventuale propuneri. e) Alegerea noului comitet.

Comitetul.

Producțiuni și petreceri.

Reuniunea Femeilor Române din Bran și jur, va arangia un bal împreunat cu tombolă, Miercuri în 27 Decembrie st. v. 1900, (9 Ian. 1901) a treia și de Crăciun, în sala Hotelului „Buceciú“. Începutul la 7 1/2 séra.

Prețul de intrare: pentru familiă de trei persoane 3 cor., de persoană 1 corónă. Suprasolviri și oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor chita pe cale publică.

În pauză va urma tombolă.

Societatea sodalilor români „Lumina“ din Brașov arangează Lună, în 25 Decembrie st. v. 1900, (în ziua de Crăciun) în sala hotelului „Orient“ Nr. 1. o producțiune și petrecere colegială. Începutul la 7 ore séra.

După producțiune urméză dans începând cu „Căiușarul și Batuta“. Intrarea de persoană 1 cor. 20 b. Bilete se pot capeta la d-l D. Eremias, la librăria Ciurou, la Căsiina Română și séra la cassă.

Programul producțiunii: 1) Muzică.

2) a) Dómne Isuse Christóse, colindă, cor bărbătesc de G. Dima, eseutat de Corul societății. b) Jos la țera românescă, colindă, de * * * eseutat de Corul societății. 3) Peșitorii, anecdotă pop. de Th. Speranță, de d-l Ioan Sulică. 4) Sunt Român, marș de W. Humpel, eseutat de Corul societății. 5) Dușmancele, poesiă de G. Coșbuc, declamată de d-șóra Elena Râșnoveanu. 6) Muzică. 7) Teatru. a) Nobila Cerșitoare, comedie într'un act de Vasile Alexandri, b) „Un Leu și un Zlot“, comediă într'un act de D. R. Rosetti.

Societatea de lectură română din Codlea invită la producțiunea împreunată cu dans ce se va arangea în folosul fondului séu, Marți în 26 Decembrie st. v. 1900. (8 Ian. 1901) a doua și de Crăciun, în sala cea mare dela sfat. Începutul la órele 7 séra.

Prețul de intrare: de persoană locul I. 50 cr., locul II. 40 cr., locul III. 30 cr. Suprasolviri și oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor chita pe cale publică.

Program: 1) Cântec din Bănat, cor bărb. de T. Popoviciu. 2) Declamațiune (serioasă). 3) La a rândunică, cor bărb. de S. Coatescu, 4) Declamațiune (comică). 5) Trageți hora, cor. bărb. de A. Flechtenmacher. 6) Actul II. tablou II., din Despot Vodă, de V. Alex. 7) Popă tóca, cor bărb. de * *. 8) Teatru. Rosaliile (Vodevil) într'un act de V. Alexandri.

După producțiune urméză dans. În pauză se va juca „Călușerul“ și „Bătuta“.

Corul mixt al Reuniunii sodalilor români din Clușiă va arangea în 8 Ianuarie un „Concert“ cu următorul program:

1. „O ce veste mimenată“, cor mixt de G. Dima. 2. „Brîul Popilor“, mezzo soprano solo cu acompaniare de cor mixt, de G. Murescu. 3. „Monolog“ de * * prelat de Gera sim Baciu, corist 4. „Bagă dómne luna'n nor“ sextet de T. Popoviciu. 5. Declamațiune comică, predată de coristul V. Rusu. 6. „Sună buciumul d'alarm“ cor mixt de I. R. Simionescu. 7. „Lugojună“ sextet de I. Vidu.

După concert urméză dans.

Ofertele marinimóse se primesc și sunt a-se adresa la cassarul reuniunii A. Căsiian — Hosszu-utca 18.

Taxa de intrare la concert: după plac. — Comitetul.

— De Colonel n'a vorbit nimic? întrebă tata.

— Cum nu! am dis dór lámurit: „pe tine și pe colonel!“

Abatele Ludovic perdú răbdarea:

— Bine, Nicolae, minți, par'că ai fi plătit pentru asta.

Nicolae se posomorî. Ar fi replicat, decât n'ar fi respectat atăta pe abate. Vrënd însă să drégă lucrul, dișe:

— Așa m'i-a spus și abatele Sieklucki. Odată, primisem o lovitură sub a două-decea, voiú să dic a cincia cóstă, și nu-mi era îndemână. „Vai! gândeam, trebuie să mor!“

Îmi mărturisii păcatele abatelui. El mă ascultă, mă ascultă și apoi îmi dișe: „Dómne Sfinte, Nicolae, spui numai minciuni“. Éř eu răspund: „Se pôte, dăr nu-mi mai aduc aminte de nimic“.

— Te-au vindecat?

— Cine să mă vindecé? M'am vindecat singur! Am luat praf de pușcă, l'am amestecat cu rachiu și l'am dat pe gât înainte de a mă culca; a doua și m'am sculat tun!

Negreșit ași fi auđit și mai multe po-

vești de acestea, decât abatele Ludovic nu l'ar fi oprit pe Nicolae să urmeze.

La urma urmei, influența lui Nicolae nu ne era dăunătoare, căci bătrânul veghia fórté aprig asupra purtării noastre.

Era un om conscientios în tóta puterea cuvântului. Îi rămăsese din timpul când fusese în armată calități frumoșe, anume conscientiositatea și esactitudinea în implinirea ordinelor primite.

Îmi aduc aminte, că într'o iernă, lupii făceau stricăciuni mari. Deveniră așa de îndrășneți, încât nóptea intrau în sat în bande, mic și mari. Tatăl meu, vênător renumit, voi să organizeze o gonă, dăr fiind-că ține ca d. Ustrzycki, un faimos exterminator de lupi, să-i fiă conducătorul, îi scrisé o scrisóre, chiămă pe Nicolae și îi dișe:

— Cărciumarul se duce la oraș. Să pleci cu densusul, să te duci la Ustrzycki și să dai scrisórea lui Ustrzycki. Să-mi aduci răspunsul lui. Nu te întórce fără răspuns.

Nicolae luă scrisórea, se sui în căruță cu cărciumarul și plecă.

Cărciumarul se întórse séra, dăr Nicolae nu era cu densusul.

Tatăl meu își inchipui, că rămăsese

la Ustrzycki și, că se va întórce a doua și cu vecinul nostru.

Dăr ziua trecú. Pace Nicolae; trec două țile, nimeni. Trei țile, éř nimeni. Mare supérare la noi. Tatăl meu, temându-se, că lupii l'au atacat, trimite să-l caute. Dăr nu 'i se dá niciúr de urmă.

Trimitem la Ustrzycki. Ni-se răspunde, că a fost pe acolo, dăr că, negăsind pe proprietar acasă, a căutat a se informa despre locul unde puté fi, că apoi a împrumutat patru ruble dela fecior și, că a plecat. nu se scie unde.

Nu ne puteam inchipui, ce pôte însemna acésta.

A doua și se întórseră mesagerii trimiși în alte sate, dișeră, că n'au găsit nimic. Îl credeam perdut.

În sfirșit după șése țile, în momentul când tatăl meu dá ordine în cabinetul séu, auđii după ușă pe cineva ștergându-și piciórele, tușind și mormând. După aceste semne recunoscu pe Nicolae.

În adevér el era, slab, înghețat, istovit, cu bucăți de ghiață la mustăți, aprópe de necunoscut!

— Dómne Dumneșeu, Nicolae! Ce-ai făcut tótă vremea asta?

— Ce-am făcut! ce-am făcut! mormăi densusul. „Ce aveam de făcut? N'am găsit pe domnul la Ustrzycki, decî m'am dus la Bzin. La Bzin mi s'a diș, că d. Ustrzycki se dusese la Karolowka. M'am dus și acolo. Dăr nu mai era la Karolowka. Ce nevoit are să se ducă la alții? N'are casa lui?“

Dela Karolowka m'am dus în oraș, căci mi s'a spus, că e în capitala județului. Dăr nu era nici aci; să dusese în capitala guvernământului. Trebuia să mă întorc? Ce! M'am dus în capitala guvernământului și i-am dat scrisórea.

— T'a dat un răspuns?

— Dat, nedat, negreșit că m'i-a dat un răspuns, dăr a ris de prăpădeniă. „Stăpânul têu, îmi dișe, mă invită la vênătoare pe Joi, și tu îmi dai scrisórea lui Duminecă. Vînătórea s'a isprăvit“. Apoi rise éř. Éř scrisórea. De ce să nu ridă?

— Cum ai trăit vremea asta?

— Ce! și decât n'oiú fi mâncat de erî? Par'că aici n'am ce mânca? Mi-se refusă ceva? N'am mâncat de erî!... Ei bine, voiú mânca!

Din istoria pânei.

Gustul omului se schimbă cu înaintarea culturii, ceea-ce vedem nu numai la arte, ci și în cele ale nutriției. Cu cât este un popor mai cult, cu atât se îngrijese mai bine de ale mâncării; pentru aceea nutriția fină este o parte întregitoare a culturii omului.

Mâncarea și beutura au o mare înfruntare asupra omului, ca și clima și temperatura. Așa-dără nici poporul nostru, cu înaintarea în cultură, nu se va îndestula cu modul simplu de trai folosit până acum, ci va întrebuința mâncări mai gustoase, decât acelea cu cari se hrăneau înaintașii noștri.

Numai pânea face excepție. Ea s'a inventat deodată cu agricultura, și și în prezent este așa, precum a fost odinioară, și nouă celor de azi ne place tot așa cum li-a plăcut înaintașilor noștri.

Pânea în deosebi cea nedospită, este de origine de tot vechiă. Din Testamentul-vechiu aflăm, că soția lui Avram, Sara, a imbiat pe cei trei străini veniți la ea, înainte de nimerirea Sodomei și a Gomorei, cu pâne nedospită. În enararea lui Moise despre desertarea fiilor lui Israel cetim în Biblie și despre pânea dospită. Asta din urmă va fi probabil o invenție jidovăscă.

Măestria coccerei pânei nu s'a cam desvoltat, căci pânea nedospită și acum se coce, ca în timpul lui Avram, înainte de 4600 de ani. Numai în timpul mai nou s'au făcut în privința acăsta unele înnoiri.

Coccerea pânei era în timpul mai vechiu numai și numai o ocupație domestică (casnică) și numai cu creșterea orașelor și cu desvoltarea societății cetățenescă a devenit o ocupație industrială. Profetul Isaia amintese deja în cartea sa despre o stradă a pânerilor. Jidoviile vechi pregăteau pânea lor mai cu sémă din grâu curat, orz, fasole și linte. Pânea de orz o consumau numai în timp de fomete și de scumpete; cea de grâu curat o mâncau de regulă.

Precum vedem în răsărit economiele măcinau cu móră de mână atâtea grăunțe, de câte aveau lipsă în ziua respectivă. Fiind gata cu măcinatul și cu frământatul cociau îndată pânea.

Așa era datina și la Grecii cei vechi. Scriitorii lor amintesc de mult pânea. Ospetii erau mai întâiu imbiatți cu pâne. În timpul clasicității pânea nu era, ca acum, numai o

mâncare ce se folosea pe lângă alte mâncări, ci o parte principală a prânzului, care consta din pâne și carne friptă pe frigare. Pânea de grâu era primită deja atunci de o mâncare foarte nutritivă. Grecii cei vechi mâncau și pâne din orz, care deveni însă numai mai târziu ca un nutremânt de toate dîilele. Pânea jucase un mare rol și în perioadele următoare ale istoriei Greciei, și ea fu nu numai un nutremânt veritabil al poporului, ci de specialitățile mai fine se folosiau și cei mai bogați. Unele specii de pâne, îndeosebi cea numită a lui Achil, deveniseră chiar confetură, deși legislatorul Lycurg și Solon au dispus, ca locuitorii întreținuți de stat să capete numai excepțional pâne de grâu.

Grecii vechi coceau pânea ca și Jidoviile, numai că coceau unele feluri de pâne pe frigări. Mai târziu, cu deosebire în Atena, pânerii vindeau pânea precupețelor, cari făceau târg cu ea în piață. Se presupune din enunțarea lui Sebuter, principala Traciei, că pânea oferită ducelui Xenofon, că aceea era dospită, că Grecii mâncau mai cu sémă pâne nedospită.

În Roma, mai ales în timpul republicii, tot economiele coceau pânea, fiind-că, după istoricul Pliniu, în Roma, nici după opt sute de ani dela fundarea ei, nu erau pâneri, cari apar mai întâiu numai după războiul purtat cu Partii. Și în casele cele mai serece se cocea pânea, care datina era susținută și în familiile cele mai fruntașe până în timpul periodului împărăției. Spre scopul acesta era lângă bucătăria anume un loc, unde se măcinau grăunțele pentru coccerea pânei, care se numia „pistrină”. Mașinaria acăsta o puneau în mișcare caii, catirii, asinii și din când în când și selarii condamnați anume la acăsta. Munca de a mișca móră de măcinat trebuia, mai virtos în căldurile cele mari se făia foarte apăsătoare, căci încă și un proverb amintese de ea, dicându-se anume în el, că acela, care se făia lovit rău de sorte, are să ajungă în „pistrină”.

Pânerii încă se numeau mult timp „pistori”, adecă morari, deși ocupațiunea morarilor era despărțită de a pânerilor.

Cu timpul s'au desvoltat în Roma mai multe modalități de a-se coce pânea. La Romani cei vechi modalitatea cea mai simplă de a face pâne, era a mesteca și frământa făina cu apă și sare. Grosimea pânei era

de 12 cm. de-asupra, pentru ca să se potă mai ușor frânge, ea era în multe locuri tăiată. Pentru sclavi se făcea pâne din făină mai dură, mai cu sémă din țărițe. Pânea cea albă a constat însă din grâu curat, olei, lapte și sare. Pânea așa pregătită avea trecere și la cei cu gust fin din curtea împărătescă. Pe lângă asta se mai cocea și pânea aromatică frământată din făină și ouă, care era nutritivă, apoi din făină și lapte care avea trecere cu deosebire înaintea celor bogați. Pânea acăsta se numia pânea umedă „panis nadius”. Damele de frunte puneau aluatul acesta înaintea culcării pe față, spre ași conserva colorea albă a feții.

În periodul împărățiilor se împărțeau pânerii în trei clase, adecă: pânerii albi, pânerii de lapte și pânerii dulci. Pânerii albi făceau pânea de toate dîilele, ei erau șefii corporațiilor pânerilor, și factorii provianțării de obște; pânerii de lapte vindeau speciile mai fine de colaci, er pânerii dulci vindeau prăjituri îndulcite cu miere. Deja atunci se cunoseau mai multe sute de specii de turte și dulceturi (Bellaria). La gătirea aluatului fărmișos se întrebuința olei, fiind-că pe vremile acelea se folosea untul numai ca medicină. Afară de pâneriile conduse de privați se aflau și pânerii de ale statului, de unde se alimenta poporul de rënd. Acestea erau controlate de înșiși împărății, cari adeseori gustau chiar pânele eșite din ele.

Reglianul.

Vinul.

— Fine —

Îmbunătățirea vinurilor. La neguțatori de vinuri, ba chiar și la o mare parte de producători, e tare obișnuită așa numita îmbunătățire sau amestecare. În multe țări numai felurile cele mai nobile de must se lasă să ferbă neamestecate; pentru vinurile obișnuite se amestecă mai multe feluri de vinuri noi cu must, dulci cu mai acre, mai tari cu mai slabe, serece de aromă (gust) cu de acele cu mai multă aromă. Alte așa numite metode de îmbunătățire, cari intenționează îmbunătățirea mai cu sémă a mustului acru sau a vinului prin adaogare artificială, sunt adaogarea de zachăr sau spirit, ca în forma acăsta proporțiunea nefavorabilă în anii răi între vin, respective spirit și acrime, să o aducă la proporția normală. Se deosebesc metode cari măresc volumul și de acele cari nu-l măresc.

a) Fără înmulțirea volumului la așa

numita chaptalisare (1800) folosită des la vinul din strugurii de „Burgund”, adecă decă acrimea se paralizează (neutralizează), conținând peste 0.5% acrime, cu marmoră pisată ori cretă pură precipitată și adaogând zachăr de trestie atăta, cât conține vinul natural normal. Tratarea acăsta e permisă în toate țările. În locul marmoră se permite și carbonat de potasă. (Potasche.)

O altă însemnătate are adaogarea zachărului vinurilor vechi, dulci, cum e vinul de Tokaj. La acesta, după ce a fert mustul, se adaogă zachărul, care nu mai ferbe și vinul rămâne dulce și se conservă mai bine.

O înmulțire a conținutului de alcool, așa numita alcoolizare (frantuzesce „vinage”) se întemplă în Francia, mai mult însă în Spania și Portugalia, la vinurile grele destinate pentru export (Portwein, Madeira, Malaga), până la conținutul de 20—24%.

La noi nu este iertat a adaoga mai mult de cât 1% de spirit rafinat de 2 ori.

b) Metodul al 2-lea, care are de scop mărirea volumului, se numesce „Gallisare” după Gall. Esistă o proporțiune așa numită normală între zachăr, acrime, spirit și apă (adecă un vin normal, bun trebuie să conțină o cantitate proporțională anumită). Fiind însă vinul prea acru, conținând prin urmare mai multă acrime de cât e lipsă, se adaogă întâiu apă, până se obține proporția necesară în %, și apoi ca să se facă destul de tare i-se adaogă zachărul necesar, ca după ferbere să fiă destul de tare.

Esemplu: Un must bun ar trebui să conțină 14% zachăr și 1½% acrime, într'un an rău pentru vin conține însă mustul numai 7% zachăr și ½% acrime, i adăogăm încă 7% de zachăr și 1 acrime și după-ce e fert, avem un vin aproape așa de bun, ca și în anii mai priincioși strugurilor. Totuși le lipsesce extractul, sărurile și aroma, din care causă sunt ceva mai puțin fine.

După legile noastre înainte de ferbere e admisă adaogarea de zachăr ca să iasă vinul mai tare; adaogarea de apă însă e interzisă.

Vinuri artificiale: se pot vinde numai sub numirea lor adevărată, cum sunt: vin de trevere, de drojii, vin artificial, etc. Ce rămâne în tesc (tescuina) conține încă mult zachăr, aromă și tanină, și se folosea pentru prepararea unui vin mai ieftin, în forma aceea, că se adaogă apă cu zachăr pe tesc și se stôrre erăși, apoi se lasă să ferbă. Vinul obținut așa, decă tescuina n'a fost stricată, putredă și zachărul a fost curat, are gust curat, cu aromă de vin destul de pronunțată, se conservă tare bine și e — natural — foarte efin.

În Franca e foarte lătit metoda

ticular, se duse să împărțescă sorte doctorului.

Nicolae nu rămase supărat pe dânsa; n'ar fi putut, căci o iubea prea mult; dâr nu iertă pe bărbatul ei. Nu-i pronunța nici-odată numele și în general se ferea de a vorbi de dânsul.

În realitate, Maria era foarte fericită cu Stanislas. După un an Dumneșeu le dădu un băiat drăguț, apoi după alt an o fetiță încântătoare.

Nicolae adora pe copiii acăștia, par'că ar fi fost ai lui. Îi ducea în brațe, îi desmierda, îi săruta; totuși păstra încă în suflet puțină amărăciune pentru mesalianța mătusei mele Maria, precum am observat-o de mai multe ori.

Intr'o zi — la Crăciun — eram să ne punem la masă, când de-odată se auđi duritul unei trăsuri pe pământul întărit de frig.

Ne așteptam să vină rude de-ale noastre; de aceea tatăl meu dișe:

— Du-te, Nicolae, și veđi cine a venit?

Nicolae plecă și se întorse radios.

— A venit d-ra!

— Cine? întrebă tatăl meu, deși bănuia de cine e vorba.

— D-ra...

— Care d-ră?

— A noastră, ripostă bătrânul.

Să fi veđut pe d-ra ceea intrând cu trei copii în jurul ei. Dâr bătrânul nu voia să dică altfel decât d-ră.

Totuși sosi o zi, când dușmănia lui față cu doctorul încetă. Copila lui Hania se îmbolnăvi de frigur tifoide.

Fură triste dîle pentru mine. Hania era aproape de vârsta mea, singura tovarășă a jocurilor mele și o iubeam ca pe o soră. Dr. Stanislas stătă neclintit lângă ea trei dîle. Nicolae, care iubea copila din toate puterile sufletului, era ca mort. Nu mai mâncă, nu mai bea. Era un suflet oțelit față de suferințele corpului și loviturile sorței. Totuși astă-dată desperarea era să-l dobore.

În fine, după mai multe dîle de o grijă cumplită, dr. Stanislas deschise ușa camerei bolnavei și șopti, radios, către persoanele din odaia de alături: „scăpată!”

Atunci bătrânul, nebun de bucurie, începă a striga, a urla și se arunca la genunchii doctorului.

De atunci Nicolae iubi pe doctor ca luminile ochilor lui.

Un an după acăstă întemplare, începă a se stinge și el. Corpul îi se încovoia.

Încetă de a mormă și de a minți și, când fu aproape de 80 ani, căđu cu totul în copilărie. Nu mai deosebea bine pe omeni unii de alții, câte-va dîle înainte de mórtea sa; dâr în ziua chiar a morții sale, fu pe deplin cu mintea senină.

Părinții mei se aflau atunci în streinătate.

Intr'o seră stam dinaintea sobei cu frate-meu și abatele Ludovic, care îmbătrânea și el. Afară era vijeliă. Preotul ce-tea rugăciunii, er eu inspectam armele cu ajutorul lui Casimir; trebuia să facem a doua zi o vânătoare.

De-odată ni-se spuse, că bătrânul Nicolae era în agonie.

Abatele Ludovic se duse să aducă cuminecătura din capela noastră. Eu dădui fuga la muribund. Era culcat pe pat, foarte palid, deja aproape rece, dâr liniștit și lucid. Lumina unei luminări de ceară se proiecta lugubru pe pereții camerei.

Bătrânul ținea cu o mână crucea pe pept; pe cealaltă i-o ținea Hania.

Abatele Ludovic intră și spovedania începă.

Apoi muribundul ceru să mă vadă.

— Stăpanul și stăpâna mea nu sunt aici, murmură dânsul, dâr d-ta ești de față, tinere stăpan... Protejează pe orfana asta... Dumneșeu te va răsplăti... ertă-mă! avem o fire ciudată, dâr am fost credincios.

De-odată, deșteptându-se din nou, strigă cu un glas mai tare și repede:

— Stăpâne!... Dânsă! orfana!...

Dumneșeu... în mâinile tale dau. Dau sufletul acestui curagios soldat, servitor credincios și om de trebă, dișe preotul, isprăvind frasa cu un ton solemn.

Bătrânul murise.

Căđurăm în genunchii și preotul începă a recita cu glas tare rugăciunea pentru morți.

* * *

Mulți ani au trecut de atunci. Pe mormântul cinstului servitor a crescut mare ierba. Au venit dîle rele peste noi. Ađi abatele Ludovic e în pământ; mătusa Maria e în pământ; eu mă străduesc să câștig cu pana o pâne amară, er Hania...

A!... etă că plâng!... (G.C.)

acesta d'a produce vin mult din struguri puțini. Cele mai multe vinuri estive de Bordeaux și acele pe cari producătorii le consumă ei, sunt preparate în felul acesta. Și de câte 4—5 ori pun apă zăharată peste tescuină și fac vin. După legile existente în Franța și Germania sunt iertate astfel de vinuri, cu condiția ca să se vîndă numai sub numele de „Vin făcut din tescuină”. Cu totul oprite sunt vinurile, cari conțin spirit nerafinat, zăchar de sterc, glicerina, colorii făcute din păcură (Anilină), acid salicylic, acid boric, combinațiunii cu aluminiu, Bariu, Stronțiu și Magneziu.

Compoziția vinului. Vinul conține dela 6—12—16 chiar până la 24% spirt, ceva extract, zăchar, tanină, corpuri minerale, colorii și aromă.

Vinuri de pome. Vin se mai pôte face din mere, pere, smeură, afine, fragi, mure, smochine, ananas și alte fructe. Aceste vinuri sunt bune și se păstrează cuanii, decât înainte de a ferbe, adică îndată după stercere, li-se adaugă 20—25% zăchar. Se țin cu atâta mai mult, cu cât conține mai multă tăriă (spirt), și din ce a fert mai bine. Altcum manipulațiunea e în tocmă ca la vinurile din struguri. În Franța se produce anual câte 10 mil. hl. vin de mere.

(„Rev. Econ.”) **Dumitru Banciu,** farmacist.

„Călinarul Plugarului”
pe anul comun 1901,
se pôte procură dela **Tipografia A Mureșianu**
din Brașov.

„Călinarul Plugarului” intră în anul al IX-lea, cuprindend: În partea calendaristică: Cronologia anului 1901, Regentul anului; Sărbătorile și alte zile schimbătoare; Calculul sărbătorilor mai mari; Posturile etc. Urmază partea strict calendaristică: cele 12 luni ale anului cu sfaturii pentru plugari și semnele de timp după calendarul de 100 de ani.

Urmază Genealogia domnitorilor; Tabelele telegramelor și postale; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; apoi Têrgurile din Ardeal, Bănat și Țera ungerescă după datele oficiose îndreptate și publicate de ministrul de comerț.

În partea literară se găsece bucăți alese: Cântec (poesiă de G. Coșbuc); Ostașilor Români (P. Dulfu); Dorobanțul (G. Coșbuc); Crainicul primăverii (Sân-Petrea-nul); Testamentul lui Moș-Cărlig, schiță de I. C. Panțu; o frumoasă Poveste de pe vremea când Mântuitorul Christos umbla pe pământ; Cuvinte înțelepte ș. a.

În partea economică: Lucrarea pământului; Crescerea vitelor; Hrana vitelor; Grijiile de avut la hrănirea vitelor; Hrana țeranului și crescerea caprelor; Puterea de nutrire a pómelor.

Economia casnică: Prăsirea curcilor; Clocirea și crescerea puilor de găină; Conservarea oușlor. Urmază felurite povețe tot din sfera economiei casnice.

În fine o interesantă istorisire despre Ciudățeniile trăsnetului.

De astă-dată „Călinarul Plugarului” cuprinde ilustrațiunile: edificiul gimnasiului român din Brașov și sala festivă a acestui gimnasiu.

Călinarul costă 25 cruceri seu 50 de bani exemplarul, (+ 5 bani porto postal.) Vândătorilor se dă rabat cuvenit.

MULTE ȘI DE TÔTE.

Câni Sultanului.

Abdul-Hamid II, Sultanul Turciei, cui îi este frică de ômeni, are un cârd întreg de câni, vișle și ogari. Aceste animale, cari sunt mai fericite, decât fôrte mulți ômeni, trăsce în Yldiz-Kiosk și fiă-care are odăi separată.

Câni mai au și haine care de care mai frumoșe. Cănele cel mai favorabil al Sultanului e o vișlă, cu numele Lola, care scie juca cărți și domino.

Statistica religiunilor.

Pe timpul expoziției universale în Paris s'a ținut între altele și un „congres pentru istoria religiunilor”, la care au participat 340 de membrii din 28 de state, profesori învățați, preoți, rabinii, predicatori, budhiști etc. Decanul facultății teologice în Paris, reprezentantul teologiei moderne Sabatie, și mulți alții au cetit diferite referate, dintre cari deosebită atențiune merită raportul statistic despre religiunile lumii, făcut de Fournier. După acesta trăsce în Europa 390 milioane de creștini, 7 mil. Mohamedani, 6 milioane Evrei și 2 milioane păgân.

Pe locuitorii Americii, afară de 2 milioane păgân, raportul îi împărtesce în romano-catolici și protestanți, trecend cu vederea, că în America de mēdă-și există o diecesă ortodoxă. Oceania și Australia au 12 milioane creștini, restul sunt Mohamedani și păgân. — În Africa de mēdă-și predomnesce Islamul, poporațiunea centrului e păgână, și numai părțile răsăritene sunt locuite în parte de creștini. Statistica religiunilor în Africa se află încă în stare de tot necompletă.

Tot aceea se pôte dice și despre Asia. Despre locuitorii acesteia se scie, că dintre 300 milioane sunt 217 milioane brahmani; mohamedanismul are 60 milioane, budhismul 7 milioane, creștinismul 3 milioane, dintre cari 2 milioane romano-catolici, păgânismul 12 milioane. Dintre cei 390 milioane Chinesii sunt 1 milion creștini (900.000 rom.-cat. și 100.000 protestanți) și 21 milioane mohamedani, restul păgân.

Numărul creștinilor din totă lumea a sporit în ultimii 13 ani dela 477 milioane la 555 milioane, al Iudeilor dela 7 milioane la 8 milioane. După numărarea raporturului numărul total al poporațiunii e de 1550 milioane.

Aceste date, deși numai generale, ne arată, că abia a treia parte din omenime e luminată de învățătura lui Christos.

Calendarul săptămânii.

DECEMBRE. are 31 zile. ANDREA.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	17 Păr. Dănilă	30 Anisia
Lun.	18 M. Sevastian	31 Silvestru
Mart.	19 Sf. Bonifațiu	1 Ian. 1901 a. n.
Merc.	20 Mart. Ignatin	2 Macariu
Joi	21 S. m. Iuliana	3 Genoveva
Vner.	22 S. m. Anastasia	4 Isabeta
Sâm.	23 S. 10 m. de Crit.	5 Telesfor

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 28 Decembrie. 1900.

Măsura seu greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	80
"	Grâu mijlociu	11	40
"	Grâu mai slab	11	—
"	Grâu amestecat	9	60
"	Săcară frumoșă	8	40
"	Săcară mijlociă	8	—
"	Orz frumos	6	80
"	Orz mijlociu	6	50
"	Ovș frumos	4	60
"	Ovș mijlociu	4	20
"	Cucuruz	7	20
"	Mălaiu (meiū)	8	20
"	Mazăre	17	—
"	Lințe	22	—
"	Fasole	10	30
"	Sēmēnță de in	23	—
"	Sēmēnță de cânepă	8	50
"	Cartoff.	2	—
"	Măzărliche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	88
"	Carne de porc	—	88
"	Carne de berbec	—	64
" kil.	Sēu de vită prospēt	50	—
100 „	Sēu de vită topit	72	—

Cursul pieței Brașov.

Din 28 Decembrie. 1900.

Banota rom. Cump.	18.70	Vënd.	18.80	
Argint român. Cump.	18.30	Vënd.	18.40	
Napoleon'd'or.	Cump.	19.—	Vënd.	19.10
Galben.	Cump.	11.30	Vënd.	11.40
Ruble Rusesci	Cump.	127.	Vënd.	128.—
Mărci germane	Cump.	58.50	Vënd.	—.—
Lire turcesci	Cump.	10.74	Vënd.	—.—
Seris. fonc. Albina 5%	100.—	Vënd.	101.—	

Cursul la bursa din Viena.

Din 27 Decembrie. n. 1900.

Renta ung. de aur 4%	116.95
Renta de corone ung. 4%	93.05
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.75
Impr. căil. fer. ung. în argint. 4 1/2%	99.60
Obblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	118.—
Bonuri rurale ungare 4%	92.—
Bonuri rurale croate-slavone	92.75
Impr. ung. cu premii	166.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin .	139.50
Renta de argint austr.	98.65
Renta de hârtie austr.	98.50
Renta de aur austr.	117.50
Losuri din 1860.	135.50
Acții de-ale Băncei austro-ungară . .	16.95
Acții de-ale Băncei ung. de credit. 677.—	
Acții de-ale Băncei austr. de credit. 669.50	
Napoleon'dor.	19.13
Mărci imperiale germane	117.65
London vista.	240.10
Paris vista	95.82 1/5
Rente de corone austr. 4%	98.60
Note italiene	99.00

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 26 Dec. 1900

S em i n ț e	Qualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogram	
		dela	până la
Grâu Bănățenesc	80	7.70	7.80
Grâu dela Tisa	80	7.70	7.75
Grâu de Pesta	80	7.60	7.70
Grâu de Alba regală	80	—	—
Grâu de Bácska	80	—	—
Grâu ungeresc de nord	80	—	—
Grâu românesc	80	—	—

Seminte vechi ori nouă	Soiul	Qualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogram	
			dela	până la
Săcara		70—72	6.75	7.05
Orz	nutreț.	60—62	6.70	6.85
Orz	de rachiu	62—64	5.75	6.—
Orz	de bere	64—66	5.50	5.75
Ovș			5.65	5.66
Cucuruz	bănățen.	75	4.87	4.83
Cucuruz	alt soiul	73	—	—
Hirșică	" "		5.—	5.20

Produce div.	Soiul	Cursul	
		dela	până
Sâm. de trifoi	Luternă unger.	—	—
"	" transilvană	—	—
"	" bănățenă	—	—
"	" roșie	—	—
Ulei de rapiță	rafinat duplu	—	—
Ulei de in		—	—
Unsore de porc	dela Pesta	57.—	57.50
	dela țera	42.—	43.—
Slăcină	svântată	15.—	15.50
Prune	din Bosnia	—	—
Lictar	Slavon și Serbia din Serbia în s. slavon nou	18.25	18.50
Nuci	sărbesc	—	—
Gogoși	din Ungaria	—	—
Miere	unguresc.	—	—
	sărbesc	—	—
	brut	—	—
Cără	brut	—	—
Spirt	Drojdiițe de s.	—	—

Têrgul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 24 Dec. n. de 35,003 capete, la 25 și 26 Dec. au intrat 1041 capete și au eșit 1302 capete rămânend la 27 Dec. n. un număr de 34,742 capete.

Se noteză marfa ungerescă: veche grea dela 90—92 fil. tinēră grea dela 96—97 fil., de mijloc dela 95—96 fil., ușoră dela 94—95 fil. — Sărbescă: grea 88—90 fil., de mijloc 86—88 fil., ușoră 80—84 fil. kilogram.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Caută aplicație.

Subscrisul învățator cualificat, în pensiuie, am funcționat 18 ani ca atare, am inființat 14 coruri vocale, de presinte ocup postul de cantor la biserica rom. gr. or. din Clușiū și scriitor în cancelaria protopresbiterală, caut aplicare ca diriginte de cor în și afară de țeră, ca cantor bisericesc seu ca scriitor, la vre-o bancă seu în ori-ce cancelariă românescă.

Traian Bratescu,

diriginte de cor,

Kolozsvár,

(Görögtemplom-utca 6).

A V I S.

In birtul din strada Catarinei (Schein)

„La Rață”

se vinde Vin de masă
cu 36 cr. litru.

George Lurtz,

birtaș.

ALMANACUL

„Vulturului”

o carte impositantă, interesantă și voluminoșă, cu preste 100 de cele mai frumoșe ilustrațiuni și autotypii germane, care a eșit deja de sub t par și e gata.

Acest interesant „Almanac” se va trimite de tot gratuit tuturor Românilor, care vor abona dela 1 Ianuarie 1901 foia „Vulturului” barem pe un pătrar de an, trimințind prețul de 3 corone înainte la Administrațiunea ziarului „VULTURUL” în Oradea-mare (Nagyvárad).

După primirea acestui bagatel preț de abonament imediat se expedeză Almanacul la adresa abonentului. (1195,3—3)

500 fl. plătesc celui ce va mai căpeta vre-odată durere de dinți, ori îi vamirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui **Bartilla**, o sticlă 70 bani.

— (Pentru pachetare 20 filler deosebit) —

Erezii A. Bartilla (E. Winkler)

VIENA, 19/1., Sommergeasse 1.

Să se ceră pretutindenea apiat **apa de dinți** a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile unde nu se pôte căpeta, trimit 7 sticle cu 5 cer. 20 fil. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco.

Se capetă în **BRAȘOV** la farmacia D-ului **Victor Roth.** 21-5916

A V I S.

Brânză prospētă de Liptau prima calitate,

Miere de fagur,

in fie-care și

Cărnăței ferbinți cu hrean,

Unt prospēt (Theebutter) din Lăptăria Centrală.

Cărnuri afumate escelente,

se capetă pe lângă un serviciu cu atențiune la

E. R. FERNENGEL

în Strada Hirscher, podul Bătușilor Nr. 2.

7—10.1150.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință publică, cumcă mōra proprietarilor din Tohanul-nou, edificată și construită după sistem nou se arēndeză prin licitațiune publică pe 3 ani. Ziua de licitațiune este fixată pe 6 Ianuarie 1901

st. n. la 10 ore a. m. Licitațiunea se va ține în casa morii.

Doritorii de a licita au a depune un vadiu de 120 cor. banii gata sēu hârtii de valōre. Condițiunile se pot afla în casa morii sēu la proprietarul de mōră *Aristotel Mucea*, în *Tohanul-vechiă*.

Fondată 1867.

Fondată 1867.

Eredii L. HELMBOLD

(Proprietar: VICTOR HELMBOLD.)

Magazin mare de **giuvaere**, obiecte de aur, argint și **ciasornice** **Brasov**,

Strada Mihail Weiss nr 24, (cașa proprie).

Deposit mare:

de ciasornice elvețiane aur și argint, **Metal, Nickel.**

Deposit mare:

de **giuvaere**, obiecte de aur, **Inele de logodnă** în diferite mărimi, greutate și forme fin lucrate.

Articole de tacămuri de argint.

ATELIER de REPARATURI.

Cumperare de obiecte vechi de aur, argint și petri scumpe.

1178,9-0

Ciasornice de părete cu muzică

este ultima novitate în fabricația ciasornicilor.

Acēste ciasornice în miniatură franțuzești, are lungime de 69 cm. — Casteul este acurat ca deseunul, din lemn de nuc natural, lucrit, cu sculpturi aurite, și la fiecare oră **cântă** cele mai frumoșe mărșuri și piese de dans.

Prețul numai 9 fl.

Tot acelaș ciasornic fără muzică, dar care bate jumătățile și orele întregi, **numai 6 fl. 80 cr.**

— Se garantează mersul acurat pe minută. —

De or- ce sunt ajustate foarte elegant, se pōte considera ca o mobilă frumoșă.

— Se trimite numai cu rambursă. —

Dacă nu convine, se pōte returna și se restituie bani, de acēea nu e nici un riscu.

— Catalog ilustrat despre lanțuri, inele, ciasornice etc. gratis și franco. —

JOSEF SPIERING,

VIENA, I. Bez. Postgasse nr. 2 K. 1-10.

Indispensabil și neîntrecut. Efect sigur.

Articol universal, Export în toate țările.

CHIEF-OFFICE 48 CRIXTON-ROAD. LONDON S. W.

Cele mai sigure, mai bune și totă lumea laudate și căutate mijloce de casă de vindecare sunt

Balsamul A. Thierry farmacist

un mijloc de vindecare neajuns pentru bōle de pept, plămâni, ficat, stomac, și alte interne. Intrebuițat pe din afară

Mijloc de vindecare miraculos.

veritabil numai cel provēdūt cu marca colōre verde **Nonnenschutzmarke** înregistrată în toate statele culturale, și cu capsula tipărită firma: **Allein echt.** Producția anuală documentată 6 milioane de sticle.

12 sticle micē sēu 6 sticle duple trimise franco cu posta 4 corōne. — O sticlă cu prospect și însemnarea depouilor din toate țările lumii 1 corōnē 20 banī.

— Trimiterea se face numai după primirea banilor. —

Alifia-Centifolia A. Thierry numită **Alifia miraculoșă**.

mult cautată, renumită pentru efectele ei vindecătoare. Face operațiuni de prisos! Cu acēsta salbă sau vindecat un caries învechit de 14 ani, declarat de incurabil, de curēnd și o bōia de rac învechit de 22 ani. Are efect antiseptic, alină durerile, vindecă ranele de tot felul, iumōie, disolvă, trage din rană or- ce corp strēin. — Un borcan costă 1 cor. 80 banī. — Se trimite numai după primirea banilor. La comanda mai marī se dă mai ieftin. Se produce anual 1000.000 borcane.

Despre amendoūe mijlocele de vindecare se pōte vedea o arhivă de atestate originale din toate țările lumii. — Atrag atențiunea a se feri de falsifi ate și a fi cu atențiune că borcanele se fie provēdute cu firma: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** — Unde nu sunt depouri se nu se cumpere falsificate, ci se adreseze comānde direct la

Apotheker A. Thierry's Fabrik in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Liferant des österr. k. k. Staatsbeamten-Verbandes.)

(Contractor of the War-Office und the Admiralty, London.)

CADOURI
 pentru sfintele sērbători de Crăciun și anul nou
 Recomandă **E. MANSBERGER** ciasornicar
 Brașov, Strada Porții Nr. 32
 depositul sēu bine asortat de
Ciasornice de buzunar din Helveția
 precum și toate felurile de ciasornice de părete,
 pandule, ciasornice cu carilon, ect.
 Cu prețuri ieftine și garanță reală.

Subsemnatul aduc la cunoștința publică, că **am deschis** cu 1 Sept. a. c. un atelier cu salon pentru
Croitorie civilă și militară
 în piața roselor (sub Bucium) nr. 15.
 Atelierul meu îl conduc cu cafe dintre cele mai esperte, care au învățat meseria acēsta în cele mai bune ateliere din Budapesta.
 Am și un deposit binișor asortat cu tot felul de materii din branja acēsta.
 Practica mea de mai mulți ani ca croitor în Viena, Bucuresci, Ciuj ș. a. mă pune în plăcuta poziție de a putē esecuta solid și prompt or- ce comandă mi-sar face în branja acēsta, pe lângă condițiunile cele mai convenabile.
 Decī mă rog de sprijinul și concursul binevoitor al onor. public amator.
Petru Pavel
 croitor.

Este în interesul tuturor abonenților de a face propagandă pentru respândirea „Revistei ilustrate”. Cu cât numărul abonenților va fi mai mare, cu atât va apăre Revista mai bogat ilustrată și mai elegantă.

Abonamentul costă numai 2 corōne pe un jumătate de an.

Cea mai acōmodată
FOAIE BELLETRISTICA
 Pentru stimab. Dōmire preutese și învățătorese, precum și pentru gen-tilele D-șōre dela sate și pentru tot omul scintor de carte este

REVISTA ILUSTRATA

Foaie enciclopedică literară, ce apare de 2-ori la lună în Șoimus, cu numēroșe ilustrațiuni, esecutate cele mai multe de cincografal curții imperiale din Viena, și costă pe un jumătate an **numai două corōne.**

Abonamentele se fac de-adreptul prin mandate postale.

Manuscrilele și banii de prenumerațiune sunt de a se trimite la Administrația „Revistei ilustrate” în Șoimus (Sajó-Solymos) p. u. N.-Sajó.

Numai pentru **40** de fileri (bani) să pōte căștiğa la **12** Jannarie anul **1901** căștiğuri de: **10.000**
1000, 500 corone etc, etc,
 Cu totul sânt **1311** de căștiğuri la **Lotteria „CASA STUDENTILOR”**.
 Losuri să pot căpota pretutindinea.